

NCERT નવા પાઠ્યપુસ્તકના અભ્યાસક્રમ આધારિત

અલંકાર સ્વાધ્યાયપોથી

NEP-2020
માર્ગદર્શિકા મુજબ

ગણિત

ધોરણ

6

Reformatted Edition

ગુજરાતી

લિખાણી પુસ્તક

અંગ્રેજી

+

X

$$1+1=2$$

6

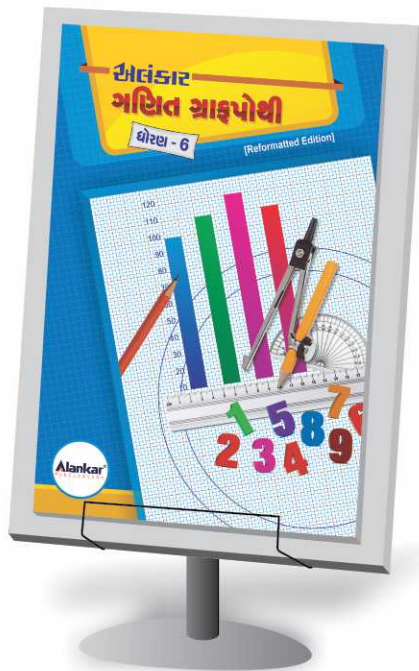
અનુક્રમણિકા

ક્રમ	એકમ	અભ્યાસક્રમ	શિક્ષકની સહી	પેજ નં.
1	સંખ્યા પરિચય [Knowing Our Numbers] નોંધગ અવર નંબર્સ			4
2	પૂર્ણ સંખ્યાઓ [Whole Numbers] હોલ નંબર્સ			16
3	સંખ્યા સાથે રમત [Playing With Numbers] પ્લેયિંગ વિથ નંબર્સ			19
4	ભૂમિતિના પાયાના ખ્યાલો [Basic Geometrical Ideas] બેઝિક જોમેટ્રીકલ આઈડિયાસ			30
5	પાયાના આકારોની સમજૂતી [Understanding Elementary Shapes] અન્ડરસ્ટેન્ડિંગ એલિમેન્ટ્રી શેપ્સ			34
6	પૂર્ણાંક સંખ્યાઓ [Integers] ઇન્ટિજર્સ			43
*	નમૂનારૂપ આદર્શ પ્રશ્નપત્ર-1 [Example Question paper-1] એક્ઝામ્પલ ક્વેશ્ચન પેપર-1			52
7	અપૂર્ણાંક સંખ્યાઓ [Fractions] ફ્રેક્શન્સ			55
8	દશાંશ સંખ્યાઓ [Decimals] ડેસિમલ્સ			65
9	માહિતીનું નિયમન [Data Handling] ડેટા હેન્ડલિંગ			69
10	માપન [Measurement] મેઝરમેન્ટ			71
11	બીજગણિત [Algebra] એલજીબ્રા			79
12	ગુણોત્તર અને પ્રમાણ [Ratio and Proportion] રેશિયો એન્ડ પ્રપોર્શન			81
*	નમૂનારૂપ આદર્શ પ્રશ્નપત્ર-2 [Example Question paper-2] એક્ઝામ્પલ ક્વેશ્ચન પેપર-2			87
*	જવાબો (Answers) આન્સર્સ			90

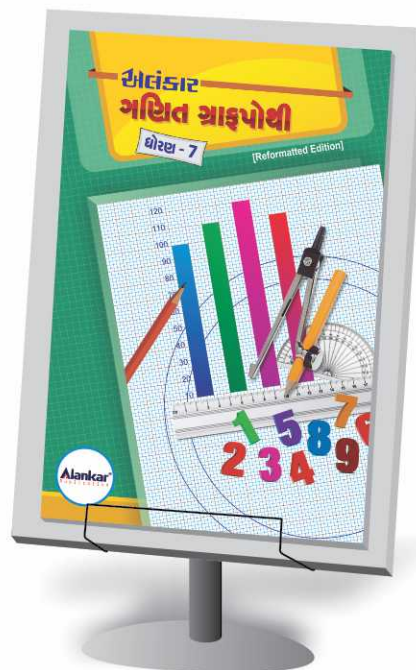
અલંકાર ગણિત ગ્રાફપોથી

ધોરણ 6 - 7 - 8

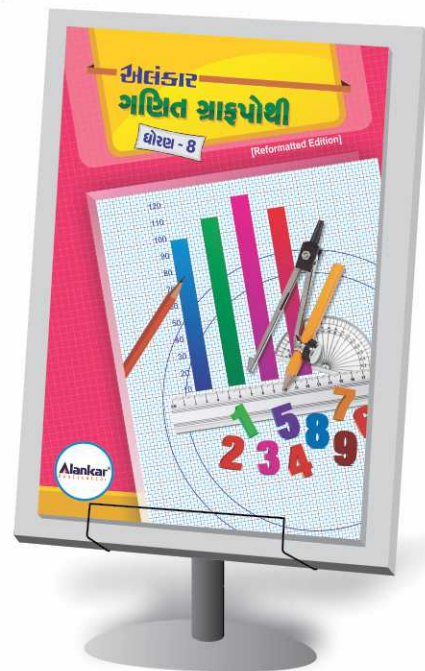
[Reformatted Edition]

H-38

I-38

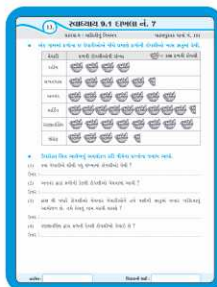

J-38

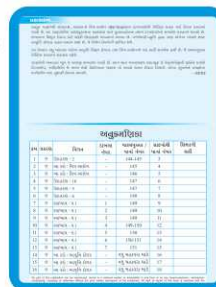
વિશેષતાઓ

શાળાકીય સર્વેચાહી
મૂલ્યાંકન કરવામાં
સહાયક.

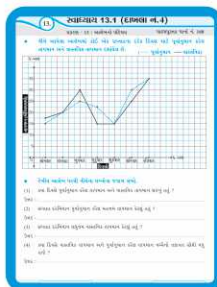
પ્રવૃત્તિલક્ષી
શિક્ષણ મુજબ.

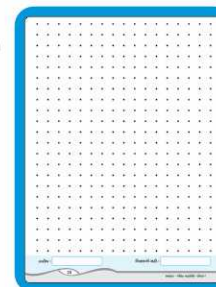
પાઠ્યપુસ્તકનાં
સ્વાધ્યાય અને
પુનરાવર્તનના બધા
જ દાખલાઓનો
સમાવેશ.

સ્વાધ્યાયપોથીના
દાખલાઓ માટે
ગ્રાફપેપર્સ.

જરૂરી આકર્ષક
આકૃતિઓ
સાથેની સમજ.

આઈસોમેટ્રિક
ડોટ પેપર્સ.

ચાલો, નવું શીખીએ :

- **સૌથી મોટી સંખ્યા** (Largest number) :
આપેલ સંખ્યાઓમાં જેનું મૂલ્ય વધુ તે સંખ્યા આપેલ સંખ્યાઓમાં મોટી સંખ્યા છે.
- **નાની સંખ્યા** (Small number) :
આપેલ સંખ્યાઓમાં જેનું મૂલ્ય ઓછું તે સંખ્યા આપેલ સંખ્યાઓમાં નાની સંખ્યા છે.

પ્રયત્ન કરીએ... 1

નાની - મોટી સંખ્યા

1. આપેલ સંખ્યાઓમાંથી સૌથી નાની (smallest) અને સૌથી મોટી સંખ્યા (greatest) શોધીને લખો.
સંખ્યા (numbers) સૌથી નાની સંખ્યા સૌથી મોટી સંખ્યા

(1) 529, 27, 5869, 28749, 950	-	_____	-	_____
(2) 88888, 888, 8888, 88, 890	-	_____	-	_____
(3) 650, 5678, 45802, 6597, 956	-	_____	-	_____
(4) 555, 9670, 89550, 360, 5555	-	_____	-	_____
(5) 9005, 7005, 705, 905, 79005	-	_____	-	_____

2. સૌથી મોટી સંખ્યા ફરતે અને સૌથી નાની સંખ્યા ફરતે કરો.

(1) 7845, 56, 389, 75320, 9983	(2) 567, 5607, 65670, 70, 705
(3) 909, 8567, 9909, 99099, 999	(4) 7605, 5670, 9056, 7609, 7650
(5) 88008, 7005, 9005, 3003, 66006	(6) 5673, 9842, 98042, 8046, 420

ચાલો, નવું શીખીએ :

સંખ્યાઓની તુલના (compare) કરતી વખતે પ્રથમ મોટી સંખ્યા દસહજાર સમાન હોય તો હજાર જુઓ. તે પણ સમાન હોય તો સો, દશક અને એકમ એમ સંખ્યાની તુલના થાય છે.

પ્રયત્ન કરીએ... 2

નાની - મોટી સંખ્યા

1. સૌથી મોટી સંખ્યા શોધી કરો.

- 5603, 5683, 5608, 5697
- 79863, 79965, 79205, 79481
- 9999, 9872, 9788, 9671
- 86675, 86657, 86627, 86672
- 37872, 37372, 37672, 37972
- 8562, 8589, 8569, 8547

2. સૌથી નાની સંખ્યા શોધી કરો.

- 53605, 53905, 53305, 53705
- 9302, 9308, 9309, 9306
- 48532, 44532, 47532, 49532
- 7531, 7331, 7931, 7731
- 8592, 8599, 8596, 8591
- 78965, 78975, 78995, 78985

3. સૌથી મોટી સંખ્યા શોધી કરો. અને સૌથી નાની સંખ્યા શોધી કરો.

- (1) 3962, 3992, 3982, 3932 (2) 65602, 65666, 65661, 65662
 (3) 7653, 9653, 8653, 2653 (4) 75472, 75072, 75972, 75572
 (5) 9753, 9653, 9253, 9853 (6) 53420, 53422, 53428, 25427

4. આ પ્રકાર (type)ની અન્ય છ સંખ્યાશ્રેણી જાતે રચો અને મિત્રો સાથે સંવાદ કરી સૌથી નાની સંખ્યા અને સૌથી મોટી સંખ્યા શોધો.

- (1) _____ (2) _____
 (3) _____ (4) _____
 (5) _____ (6) _____

ચાલો, નવું શીખીએ :

આપેલી સંખ્યાઓનો ઉપયોગ કરીને સંખ્યા બનાવવી જેમકે, 3, 6, 2 અને 5. આ અંકોમાંથી 6532 સૌથી મોટી સંખ્યા બને તેમ જ 2356 સૌથી નાની સંખ્યા બને છે.

પ્રયત્ન કરીએ... 3

સંખ્યા બનાવીએ

1. આપેલા અંકોનું પુનરાવર્તન (repetition) કર્યા વગર ચાર અંક (digit)ની સૌથી મોટી અને સૌથી નાની સંખ્યા બનાવો. (નોંધ : 0942 આ ત્રણ અંકની સંખ્યા બને છે.)

- (1) 3, 9, 2, 5 _____ (2) 4, 6, 2, 1 _____
 (3) 3, 8, 2, 7 _____ (4) 5, 0, 6, 7 _____
 (5) 4, 0, 9, 2 _____ (6) 5, 3, 8, 9 _____
 (7) 7, 0, 8, 1 _____ (8) 5, 6, 4, 2 _____

2. કોઈ એક અંકનો બે વાર ઉપયોગ કરી ચાર અંકની સૌથી મોટી - સૌથી નાની સંખ્યા બનાવો.

- (A) 5, 9, 1 _____ (B) 6, 7, 2 _____
 (C) 3, 0, 5 _____ (D) 0, 6, 3 _____

3. આપેલા ઉદાહરણ (example) પ્રમાણે ચાર અંકની સૌથી મોટી અને સૌથી નાની સંખ્યા બનાવો.

ઉદાહરણ	એકમનો અંક 7 રાખવો :	સૌથી મોટી સંખ્યા :	<table border="1"> <tr><td>9</td><td>8</td><td>6</td><td>7</td></tr> </table>	9	8	6	7
9	8	6	7				
		સૌથી નાની સંખ્યા :	<table border="1"> <tr><td>1</td><td>0</td><td>2</td><td>7</td></tr> </table>	1	0	2	7
1	0	2	7				
(A) એકમનો અંક 5 રાખવો :		સૌથી મોટી સંખ્યા :	<table border="1"> <tr><td></td><td></td><td></td><td>5</td></tr> </table>				5
			5				
		સૌથી નાની સંખ્યા :	<table border="1"> <tr><td></td><td></td><td></td><td>5</td></tr> </table>				5
			5				
(B) દશકનો અંક 8 રાખવો :		સૌથી મોટી સંખ્યા :	<table border="1"> <tr><td></td><td></td><td>8</td><td></td></tr> </table>			8	
		8					
		સૌથી નાની સંખ્યા :	<table border="1"> <tr><td></td><td></td><td>8</td><td></td></tr> </table>			8	
		8					

(C) સો નો અંક 2 રાખવો :	સૌથી મોટી સંખ્યા :		2		
	સૌથી નાની સંખ્યા :		2		
(D) હજારનો અંક 6 રાખવો :	સૌથી મોટી સંખ્યા :	6			
	સૌથી નાની સંખ્યા :	6			

4. આપેલ બે અંકનો બે - બે વાર ઉપયોગ (use) કરી ચાર અંકની સૌથી મોટી અને સૌથી નાની સંખ્યા બનાવો.

- (A) 5, 2 _____ (B) 6, 9 _____
 (C) 4, 1 _____ (D) 3, 7 _____

ચાલો, નવું શીખીએ :

- ચડતો ક્રમ એટલે સૌથી નાની સંખ્યાથી શરૂ કરી સૌથી મોટી સંખ્યા સુધી વ્યવસ્થિત ક્રમમાં લખવી.
- ઊતરતો ક્રમ એટલે સૌથી મોટી સંખ્યાથી શરૂ કરી સૌથી નાની સંખ્યા સુધી સંખ્યાને વ્યવસ્થિત ક્રમમાં લખવી.

પ્રયત્ન કરીએ... 4

ચડતો - ઊતરતો ક્રમ

1. નીચે આપેલી સંખ્યાઓને ચડતા ક્રમ (ascending order)માં લખો.

- (1) 271, 9752, 447, 7320 - _____
 (2) 5678, 5632, 5617, 5642 - _____
 (3) 8901, 25751, 36501, 4302 - _____
 (4) 5678, 9678, 3478, 5278 - _____
 (5) 69420, 69425, 69421, 69428 - _____
 (6) 9078, 7078, 2078, 8078 - _____

2. નીચે આપેલી સંખ્યાઓને ઊતરતા ક્રમ (descending order)માં લખો.

- (1) 5621, 5670, 5675, 5672 - _____
 (2) 75472, 75072, 75972, 75572 - _____
 (3) 2635, 1788, 3975, 1897 - _____
 (4) 21005, 28005, 29005, 22005 - _____
 (5) 2971, 3521, 8715, 2547 - _____
 (6) 97061, 97051, 97091, 97021 - _____

3. ઉપર મુજબ સંખ્યાનાં અન્ય પાંચ ઉદાહરણો (examples) તમારી રફનોટમાં બનાવી તેને ચડતા-ઊતરતા ક્રમમાં લખો.

ચાલો, નવું શીખીએ :

- ચાર અંકની સંખ્યા 9999માં 1 ઉમેરવાથી પાંચ અંકની સૌથી નાની સંખ્યા 10000 મળે છે.
- 42928ની સ્થાનકિંમત દર્શાવવા $4 \times 10000 + 2 \times 1000 + 9 \times 100 + 2 \times 10 + 8$ અહીં એકમ (ones)ના સ્થાને 8, દશક (tens)ના સ્થાને 2, સો (hundreds)ના સ્થાને 9, હજાર (thousand)ના સ્થાને 2 અને દસ હજાર (ten thousand)ના સ્થાને 4 છે તેથી "બેતાલીસ હજાર નવસો અઠ્યાવીસ" એમ વંચાય.

પ્રયત્ન કરીએ... 5

સંખ્યા વાંચન

1. નીચે આપેલી સંખ્યાને શબ્દો (word)માં લખો.

- (1) 10000 -
- (2) 25000 -
- (3) 37000 -
- (4) 41600 -
- (5) 16850 -
- (6) 65970 -
- (7) 79418 -
- (8) 47689 -

2. નીચે આપેલી સંખ્યાનું ઉદાહરણ પ્રમાણે વિસ્તરણ (expand) કરો.

ઉદાહરણ $43970 = 4 \times 10000 + 3 \times 1000 + 9 \times 100 + 7 \times 10 + 0$

- (1) 20000 -
- (2) 34500 -
- (3) 62700 -
- (4) 57630 -
- (5) 78943 -
- (6) 97448 -

3. આપેલ સંખ્યાને શબ્દોમાં લખો અને વિસ્તરણ કરો.

અંક શબ્દ

ઉદાહરણ 28000 - અઠ્યાવીસ હજાર - $2 \times 10000 + 8 \times 1000$

- (1) 37500 -
વિસ્તરણ -
- (2) 72940 -
વિસ્તરણ -
- (3) 86753 -
વિસ્તરણ -

દરેક એકમની સમજૂતી અને મૂલ્યાંકનલક્ષી પ્રવૃત્તિઓનું સંપૂર્ણ માર્ગદર્શન

પ્રથમ સત્ર

દ્વિતીય સત્ર

અલંકાર સ્ટડી મટીરિઅલ

ઘોરણ 2 થી 8 (બધા જ વિષયો)

વર્ગખંડમાં જવાબો લખવા-લખાવવા, હવે સમય બગાડવાની જરૂર નથી.

સ્ટડી મટીરિઅલ અવશ્ય વસાવો.

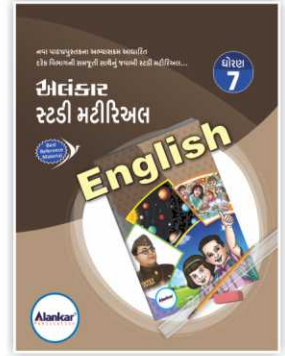
D-08

F-23

H-26

I-27

E-24

G-24

H-32

J-30

વિશેષતાઓ

- P.T.C., D.EL.Ed. અને B.Ed. ની પદ્ધતિથી તૈયાર કરેલું મટીરિઅલ.
- દરેક વિષયના દરેક એકમમાં સરળ શરૂઆતથી લઈ વિસ્તૃત પ્રશ્નો-જવાબો એક જ પુસ્તકમાં.
- દરેક એકમના અભ્યાસ-સ્વાધ્યાયના તમામ પ્રશ્નોના જવાબ.
- વ્યાકરણ અને નિબંધોનો સમાવેશ.
- પ્રયોગપોથી અને નકશાપૂર્તિના જવાબો.
- પુનરાવર્તનલક્ષી કસોટીઓ અને આદર્શ પ્રશ્નપત્ર.
- ગુણવત્તાયુક્ત કાગળ ક્વોલિટી અને આકર્ષક પ્રિન્ટિંગ.

કુરિયર દ્વારા બુક્સ ઓર્ડર કરવા માટે
સંપર્ક નં. : 9558047575 / 9726437575